

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A kath. tanítók öntudata.

Irta: Káth József.

Magyarország hercegprimása a fönti címen szöveget intézett a magyar kath. tanítósághoz. Olyan szöveget, melyből kiérzik a magas egyházfejedelem buzgó örökdedése, meleg és ragaszkodó szeretete minden iránt, ami a kath. egyház oktatásügyéhez tartozik. És még erősebben árad e szövegetből az az atyai megértés, mellyel a kath. tanítóság bajai és a kath. tanítóságot megkörnyékező veszedelmek iránt viseltetik.

A szöveg, mely a Wohlmuth Ernő szerkesztésében megjelenő *Tanítók Évkönyve* 1913—14. kötetében jelent meg, a kath. tanítóságra nézve kétféle szempontból fölülte becses és örvendetes.

Az első szempont az, hogy az elmúlt évek szenvedélyes küzdelmei folyamán a szabadosság és féktelenség felé hajszolt tanítói öntudat helyett olyan öntudat felé irányítja a fogékony lelkű kath. tanítóság figyelmét, mely öntudat a legszilárdabb valláserköles alapon nyugszik, és ha nem is lármás, mértéktelen, — de annál mélyebben van telítve a lélek legszebb és legnemesebb nyilvánulásaival.

Ez az öntudat, melyet a hercegprimás hangoztat, a katolikus öntudat.

«Krisztus Urunk isteni hagyatéka az egyház birtokában: ez a katolikus iskola értéke s tanítójának jogos öntudata.»

És mikor Öminenciája azt vallja, hogy gyermekkoromban ilyen tanítóktól tanultam az egyházat szeretni s ilyen tanítókon épültem férfikoromban, mert erköles szilárdságuk és gerinces jellemességük még az egyház papjának is mintaképül szolgálhatott, sőt azt sokszor meg is szegényítette, — ezzel oly ékes dícsérettel illeti az ilyen kath. öntudattal bíró tanítót, melynél szebb, ragyogóbb dícséretet senki nem adhat.

Ezt a kath. öntudatot annál jogosabban kívánhatja meg a tanítótól, mert «az állam a keresztény elvek alapján áll...» Amde «a tanítók között már megvan a harc.» E harcban a

kath. iskolák tanítója nem ritkán mint az egyház ellenfele vesz részt. A másik tábor felé hajlik, mert a tanító lelkét sokszor a csalódás irányítja. «Lát ott tanítókat, akik jobban vannak fizetve; szebb és egészségesebb iskolaépületeket, tökéletes és gazdag felszerelést, talán több szabadságot, függetlenséget. S oda átvágyódik. Sőt esetleg fanatikus ellensége lesz a katolikus iskolának.»

Valóban, ennél tömörebben és megfelelőbben nem lehetne annyi tanító érzelmeit kifejezni. Örömmel vesszük észre, hogy hazánk legfőbb egyházfejedelme mily gyökerestül ismeri azt a hatalmas kísértést, mely a katolikus tanítót, kivált a családjaért szorgoskodó kath. tanítót oly könnyen megtanoríthatja, az egyház szolgálatából elvonhatja. Nem is ítéli el a tanítót, sőt hangsúlyozza, hogy az anyagi jólét keresése feltétlen joga a tanítónak. De hozzát teszi, hogy «elvek feladásával sohasem szabad anyagi előnyt keresni, már pedig... katolikus elvet sért meg, aki a kath. jellegű iskolát elárulja s anyagi érdekből annak megváltoztatásához segédkezet nyújt.» Ha pedig más jellegű iskolához kényszerül átmenni: «ilyenkor a tanító egész önérzettel viszi át katolikus meggyőződését az új jellegű iskolába s igyekszik elveit a törvény keretén belül megvalósítani.»

Hogy a legfőbb jelszó, a nemzeti állam kiépítése, nem jelentheti a kath. iskola megszüntetését, azt minden esküjéhez hű kath. tanító érzi s így az ő érzelmeit fejezi ki Öminenciája, mikor azt hangoztatja: «Mondanom sem kell, hogy a nemzeti szempont nem követelheti a kath. iskola elfojtását, mert a kath. egyház a nemzet aspirációit mindenkor magaéva tette s azokkal szívből egyetértett.» Ezt az illetékes nyilatkozatot az egyházellenes sajtó is tudomásul vehetné. — Nincs hát semmiféle nemesebb indok arra, hogy a tanító kath. öntudatát megingassa. Ellenkezőleg, minden erköles indok amellett szól, hogy... a kath. tanító csak büszke lehet a jellegére, mert az ő iskolája őrzi Krisztus igazságainak és kegyelmeinek őseredit

kineset, ... mely nélkül nincs nevelés, nincs tekintély, nincs erkölcsi alap.

A második szempont, mely a hercegprimás szövegét oly rendkívüli becsű eseménnyé teszi, azokat érdekli, akiknek szívét a nagy törődés már eltompította, akik a valláserkölcsi idealizmusból fakadó kath. öntudatért folytatott harcban erejüket veszítették és újabb erőt csak akkor tudnak meríteni, ha anyagilag kedvezőbbre változó helyzetben, megnyugodott lélekkel foghatnak a belső szemlélődéshez, kath. öntudatuk újból való kialakításához és nemesítéséhez.

Ezeknek szól Ominenciájának szava, mikor azt hangoztatja: Remélem, hogy az iskola fontosságának és a tanító munkája értékének megértése a kath. öntudat emelkedésével mindig fejlődni fog. De midőn ezt hangoztatja, egyszerre mind arra figyelmezteti a kath. tanítókat, hogy ennek a fejlődésnek ne legyen tetlen szemlélője... az ilyen fejlődést a tanítónak működése biztosítja legjobban. Hogy pedig a tanító munkája értékének megértése alatt nemcsak erkölcsi méltánylást ért, azt nyíltan mutatják következő sorai: A tanító jogos anyagi követeléseit is mindenkor honorálta a hivatalos egyház s erejéhez képest igyekezett azokat kielégíteni. Ahol a hitközségek szűkmarkuak voltak, ott nem volt meg a kellő vezetés, vagy nem értették meg az egyház intencióit.

Ez a mondás a leganyagibb gondolkodású kath. tanítót is meg fogja nyugtatni. Mert azt minden tanítónak be kell látnia, hogy, aki oly világosan tudta fölismerni a kath. tanítókat megantortására szolgáló veszedelmeket, aki oly mélyrehatóan tudja értékelni a kath. tanító öntudatát, az biztosíték arra, hogy a kath. tanítóknak benne megtalálta a kellő vezetést, aki jeltő és szerető gondolat fogja megkövetelni, hogy e tekintetben az egyház intencióit minden hitközség megértse. Teljes meggyőződéssel mondhatjuk tehát, hogy a hercegprimás ezen szövegéből a kath. tanítóknak számára egy jobb jövő reményét látjuk fakadni. Ez a jobb jövő nemcsak erkölcsileg és anyagilag fog gyümölcsöket teremni, hanem méltányolni fogja a kath. tanítókat egyéb óhajait is.

Csernoch János dr. hercegprimás szövege tehát mindenképen a kath. tanító öntudatának mélyítését, jobb jövőjének hajnalát jelenti. A szöveg minden mondanisa megértő szeretetet és legkegyesebb jóakaratot hordoz. Kell, hogy a kath. tanítóknak erre a szövegre építse a belső tökéletesítésére és jobb sorsának előmozdítására szolgáló minden törekvés, munkásság.

Krisztus Urunk isteni hagyatéka az egyház birtokában: ez a kath. iskola értéke s tanítóinak jogos öntudata.

Valóban, ez a kath. öntudat, meg az a tudat, hogy a magyar kath. tanítóknak sorsát a legfőbb magyar egyházi méltóság hordozója meleg szeretettel karolja fel: «... a munkakedvnek, a türelemnek, a békének és az örök életben horgonyzó reményességnek kimeríthetetlen forrása,

— mely forrás megnyitásaért a magyar kath. tanítóknak hódolatteljes forró halálával zárja imáiba és szívébe legmagasabb pártfogóját, Magyarország hercegprimását.

KATINSZKY GYULA

A magyar kath. tanügyet egy hét alatt kettős veszteség érte. Elhunyt hirtelen, váratlanul, élete délen Guzsvenitz Vilmos és lezáródott közel félszázados tevékeny, hasznos tanügyi munkássága Katinszky Gyula egri prépost-kanonoknak, a nagyérdemű tanügyi apostolnak.

Katinszky életrajzi adatai az Eger nyomán a következők. 1841. február 19-én született Sztropkon, Zemplénmegyében. 1863. október 4-én felszenteltetvén, Jászapátira ment káplánnak. Majd nevelő volt. 1870. július 2-án pedig az egri tanítóképző tanárává nevezte ki Bartakovics érsek.

Ettől kezdve szinte összeforrott nemcsak egyházmegyéjének, hanem hazánk népoktatásügyének története a Katinszky Gyula nevével. 1874. február 16-án ugyanis egyházmegyei segédtanfelügyelő lett, majd később az érseki tanítóképző igazgató-tanárára és 1888-ban a Foglár-intézet igazgatója. 1889. július 24-től megszűnt a tanítóképzőnél működni s csak két, legutóbb említett hivatalát tartotta meg, melyekhez 1892-ben az egyházmegyei tanfelügyelőség járult, 1898-ban pedig a tanítóképző igazgatója. 1892. január 2-án címzetes, majd 1899. június 20-án valóságos kanonokká nevezte ki öfelsége s ezért még 1899. októberében megszűnt Foglár-intézeti-igazgató lenni Végül 1902. május 4-én a Szent Istvánról nevezett egervári prepostságot nyerte.

1892-től, illetve 1898-tól 1909. április 17-ig volt Katinszky Gyula az egyházmegye összes népoktatásügyi intézményeinek őre és vezetője, az egyházmegye «tanítóinak tanítója».

Katinszky Gyula nevelőnek született, ki mindenkor le tudott ereszkedni a gyermekhez s kinek nevelői, tanítói jeles tulajdonságainál csak a gyermekek iránti szeretete nagyobb.

A gyermeket és tanítványait példájával nevelte. Mint tanár bámulatos pontossággal járt óráira s egész lelkét belevitte a tanításba. Növendékeit (oly ritka eset)! legelső sorban arra tanította, hogy hogyan kell tanulni s a fő dolgot a mellékéstől, a lényegest az esetlegestől elválasztani. Tanítványainak lelkébe hatolt és értékelésöknél mindig többre becsülte a kitarító szorgalmat, az erős jellemet, mint a lanyhasággal párosult tehetséget. Ítéleteiben a legszigorúbban ragaszkodott az igazsághoz s alapnak a személyes érdemet vette.

Az iskolában és az iskoláért munkálkodott negyedfél évtizeden át és ennek áldozott igen sokat mint javadalmazott kanonok. Az érseki tanítóképző természettani szertárát modern felszereléssel látta el, rajz-szertárát megalapította s a szőlő munkatermék részben ő rendezte be. Ezekre a szemléltető és kézügyességi eszközökre mintegy 10 ezer koronát költött. Nagy összeget fektetett az úgynevezett Katinszky-telep vételébe és berendezésébe, hogy az

angolkisasszonyok leánynevelő-intézetének szemléltető és gazdasági gyakorlóiskolát nyújthasson. Ezen a telepen van: tyúkászat és nyúltenyésztés, tehenészet és kertészet, melyekhez újabban a bolgár-rendszerű kertészetet honosította meg, hogy a leendő tanítónők ezt is megismerjék népünk javára.

Ezekon kívül minden évben ezeket osztott ki szegény tanulók segélyezésére, még pedig olyan élet-elv szerint, hogy ne tudja a balkéz, amit a jobb cselekszik. Voltak évek, midőn 20–24 szegény tanulóknak adott élelmezést s az egri iskolák értesítőiből össze lehet állítani, hogy most is — bár ezzel korántsem merül ki jótékonyága — minden évben ezeket adozott szorgalmas, szegény tanulók segélyezésére, vagyis a jövő Magyarország megalapozására.

Nem csekély fontosságú és az egyházmegye katolikus népoktatásügyére erős hatású volt az a marandó értékű működése, melyet a tanítóegyesületi életben kifejtett. Az Egri Főegyházmegyei R. K. Tanítóegyesületnek már megalapításában is jelentősen tevékenykedett, majd pedig valóságos zászlóvivő lett, akit mindenkor a legelső sorban talált a munka.

1893-ban, b. e. Zsendovics József tiszteletreméltó örökébe lép s mint az egyesület elnöke ad mindjárt székfoglalójában egy nagyértékű tanulmányt, melyben azt bizonyítja be, hogy a nevelés valódi célját csak a katolikus vallás alapjain lehet elérni.

Nagy része volt végül a katolikus tanítói közvélemény országos szervezésében, különösen 1888-ban, midőn a II. országos tanítógyűlésen mint egyházhatalmas megbízott vett részt s amidőn a katolikus tanítóegyesületeknek képviselői alapon leendő országos szervezése mellett harcolt.

Hatalmas fegyver volt Katinszky Gyula kezében lapja, a *«Népiskolai Tanügy»*, melyről méltán emlékezik meg Szóke Sándor Nevelésügyi Emlékkönyve a következőkben:

«Ebben az emlékeztetés időben a kath. tanítóegyesületek képviselőinek szellemi organuma a Katinszky Gyula, egri tanítóképző tanár lapja, a Népiskolai Tanügy volt, amely lap úgy az országos gyűlés előmunkálatának tájékoztatásával, valamint lezajlása idején a kath. álláspontokat ismertető cikkelyeivel, az egyesületeink készülődéseit ismertető közleményeivel, valamint a kath. értekezletekről Budapesten felvett jegyzőkönyvek közlésével, a gyűlésezések tanulságait feldolgozó cikkezéseiével, mint állandóan, úgy kiválóan ekkor nagy szolgálatot tett az egyház és haza kath. nevelés-oktatásának.»

Katinszky Gyula, mint fiatal tanítóképző-tanár, 1873-ban önállósította az Elemi Tanügyet, mely addig az Egri Egyházmegyei Közlöny kiesi mellék-lapja volt. Mint szerkesztő-kiadó hetilappá tette és taradhatatlan munkásságával pár év alatt úgy megerősítette, hogy 1877-ben már beleolvadt a Répássy János Népiskola c. lapja is, mely 1874-ben keletkezett a Lonkay Antal, illetve a Zafféry Károly lapjaiból (a Tanodai Lapokból és a Népiskolai Lapokból). Ekkor vette fel a Népiskolai Tanügy címet s lassankint oly tekintély lett, amely koronkint messze túlszárnyalta a közokt. kormány által kiadott Néptanítók Lapját is. Igaz, hogy olyan országos nevű pedagógusok voltak a munkatársai, mint Fonyó Pál, Schultz Imre, Boromissza István, Ember Károly, Dreisziger Ferenc stb. stb. A Népiskolai Tanügy irányítói, módszertani és neveléstani értekezéseim, gyakorlati leckéim, hireim, szóval minden során meglátszott a Katinszky Gyula finom, de határozott tolla, megalkuvást nem ismerő egyénisége, széles-

k örü tudása és a pedagógia minden ágában való nagy otthonossága.

Folyó hó 4-én érte meg áldozarságának félszázados évfordulóját. A félszázados emlékünnepen az egyházmegye atyja, Szmracsányi Lajos érsek köszöntötte elsőnek a jubiláns főpapot:

«A snevelés-oktatás nagyfontosságú közügyének Főti ztelendő Uraságod életét, képességeit s az egyháztól jutalmul nyert javakat mindenkor készséggel áldozta, s midőn az egyházmegye tanügyeinek hivatottságban és úgyszeretben ritka példát adó vezető-férfia volt, egyházmegyémnek oly kiváló és hasznos szolgálatokat tett, hogy azok nemcsak a halás emlékeztetésben, hanem üdvös kihatásaikban is kétségtelenül soká fennmaradnak.

Mindezeket készséggel elismerve, jubiláris ünnepén benső érzelmeikkel kívánom, hogy hajlott kora napjait a jutalmazó Isten gazdagon mért áldásai tegyék örömteljesekké, s az érdemszerzés idejének lejártával elnyerhesse majd az Úrtól a jó harcok harcolók hervadhatlan pálmáját.»

És ma már Katinszkyt az anyaföld takarja. A föld-tamadásig ott pihen. Emlékét mi és a halás utókor kegyelettel őrizzük azzal, hogy az ő példás életének tanulságait szívünkbe zárva, mindenha követni fogjuk.

Az iskolák államosítása és a hittan kiküszöbölése.

Irta: Bertalan Vince.

1.

Az iskolák államosításának eszméje nem új keletű a magyar tanítóság között. Egyetemes gyűléseiken azt rendszeresen tárgyalták és határozataikat emlékiratba foglalva, minden időben be is nyújtották a vallás- és közoktatásügyi miniszternek.

Úgy az iskolák államosításának, valamint a tanítók fizetésrendezésének a legnagyobb pártfogójaként Berzevicsy Albert, volt közoktatásügyi miniszter mutatkozott be és pedig már mint államtitkár. Az államosítás kérdését azonban megoldani nem tudta, a tanítók fizetését illetőleg sem mehetett tovább a kezdeményezésnél.

Vajjon a különféle jellegű iskolák tanítói illetékesek-e az iskolák jellegét illetőleg oly határozatokat hozni, amelyek homlokegyenest ellenkeznek kiküldetésükkel, azt vitatni ezúttal fölöslegesnek tartom. Tény az, — és ezt megcáfolni nem lehet — az iskola jellegének kérdése az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 11. §-ban gyökeredző politikai természetű jogi kérdés, amellyel a tanítóság testülete, egyesülete keretében hivatalos színezettel aligha foglalkozhatik, mint azt a M. T. E. Országos Szövetsége tette. Nem pedig az oknál fogva sem, mert az határozottan az iskolafenntartók törvénnyel védett jogköréhez tartozik.

Mentheti eljárásukat a jelen esetben az a körülmény, hogy az iskolák államosításának nagy elvi jelentőségi kérdésében a nagy magyar nemzeti állameszme megvalósításának eszméje vezet, amelynek alapvető gondolata: *legyőzni a nemzetiségeket*, amelyek felekezeti jellegű iskolájukat nemcsak a magyar nemzeti állameszme, hanem a magyar állam területi épsége ellen való harcra is felhasználják.

A célt illetőleg az *alapvető gondolatot jómagam is igen üdvös gondolatnak tartom, annak a szolgálatában álltam is mindenkoron . . . de . . . és de nekem nagy kétségeim vannak az iránt, hogy az iskolák elállamosításával elvolna-e érhető a cél anélkül, hogy bizonyos engedmények a nemzetiségi féltékenység megnyugtatósára ne adatnának. Mert ha ily engedmények nem adatnának, tagadom én azt, hogy az iskolák államosításával a nemzetiségek*

legyűrésére nevezé dűlőre jutnánk. Sőt! meg csak az fokozná nyelvűkhöz, nemzeti szokásukhoz, nemzetiségűkhöz, vallásukhoz való szívos ragaszkodásukat, mint hasonló esetben a Bach- és Schmerling-korszak alatt az elnyomott magyarokról is tapasztalható volt, és azt gondolnám hasonló esetben a fajmagyarok se tennének különben, ha... ne adj Isten, valaha olyan helyzetbe jutnának.

Nagyon könnyű azt elgondolni, hogy az iskolák államosításával egy csapásra a magyar nemzeti nagy államesszme valósulna meg! Valósuljon meg csak az iskolák államosítása, keserűen fogják tapasztalni, mennyire ellenkező eredményt értek el, kivált most, a nemzeti, a faji erzelmek, együvetartozandóságok, önállósítási törekvések ebredése, felgerjedése századában.

Több se kell a magyarnak, mint a gyűlölet fokozatos felgerjesztése, ápolása és szítása, meg pedig hozza azzal a vakmerő kivánsággal és követeléssel, hogy a hittan tanítása, a vallásos szellemben való tanítás az iskolából kiküszöböltessék!

Vajjon vállalják-e és miben azok a nagy nemzeti reformátorok a felelősséget, amit az iskolák államosításával és a hittan, a vallásos szellemben való tanítás kiküszöbölése nyomán keletkeznek? Vagy azt hiszik, a csendőrszurony, a bebörtönöztetés, a folytonos üldözés elvégre is célhoz fogja juttatni őket? Nem valószínű, mert a történelem számos eszmenye mutatja, hogy a vértanúk vére nyomán az ellentállás csak szívosabb lett és vad gyűlöletet szítva, nemzedékekbe öntötte a bosszúállást a legszenb-
tebb jogtól való megfosztásért.

Példa erre Elzász-Lotharingia és Pozen, pedig ott a német faji hegemonia számbeli adatai sokkal kedvezőbb arányt mutatnak fel a lengyelekkel és franciákkal szemben, mint a magyarok a szlav és román nemzetiségekkel szemben. Vagy utaljunk csak a protestáns finnekre avagy a kath. irekre. Mekkora nemzeti ellentállás két nemzetnek a hatalmas szlav bizantinum és protestáns hatalommal szemben! Hanem hát nálunk igen sokan vannak a nemzeti előtörtétek között, akik úgy gondolkoznak, hogy mi kivételes nemzeti jogokkal felruházott nép vagyunk, akiknek akaratan megtörök minden azzal szembehelyezkedő törekvés.

Bár úgy volna! De nem úgy van!

Mi magyarok itt, a nagy német nemzet, német faj közvetlen közelében, a nagy szláv-tenger közepén gyűlök, megvetett nép vagyunk. Sohase ringassuk magunkat abban a jóhiszeműségben, hogy szeretnek, becsülnék bennünket. Ne bizony, mert e tekintetben velünk szemben az egyházüldözés, az iskolák államosítása, a néptelenedésre vezető, az erkölcsi romlást elősegítő és a szabadgondolkodás bódító illatú fáján termett polgári erkölcsannak telnevelt és boldogított Franciaország sem tesz kivételt, annyira ellenségünk mindenki. És elhibeti nekem mindenki, hogy nemzeti létünk minden órában elleneink prédára leső éhségének, szomjúságának, éber örökösének tárgya. Csak alkalomra várnak, hogy innen is, onnan is reánk törjenek.

S mondják meg csak jó uraim, hogy ezze: a bennünket mindenfelől körülövedző veszéllyel szemben az iskolák államosítását, a hittannak az iskolából való kiküszöbölését tartják legmegfelelőbb ellentálló intézkedésnek?

Nem az iskolák államosítására van szükség, hanem tervszerű, öntudatos, a mások faji és vallási jogait tisztelben tartani tudó, *bár lassú, de minden ízében erjlesztő munkásságra, olyanra, aminőben a magyar kath. tanítóság* a statisztika adatai szerint is eluljár.

Hibavaló itt minden ellenvetés. Ez így van. Igenis, Magyarországha a magyarosítás terén mindenütt a kath. iskolák jártak és járnak elül. Hogy egyszerre csodákat nem műveltek, azt az államiaknál sem érték és érik el. De elérik az ellenhatást, mikor erőszakot alkalmaznak és pedig annál erőteljesebben, minél inkább számíthatnak kívülről jövő támogatásra, amely a már örvendetes állapotot is kész megsemmisíteni.

A magyar kath. tanítóság nem is érezte soha szükségét annak, hogy a magyarosítás, hogy a nemzetiségek beolvasztása végett iskolái elállamosítsassanak és ha

kivánta, ellátásának javítása és sokaknál szolgálati viszonyainak megváltoztatása miatt kivánta. De velem együtt kivánta és kívánja ma is azt, hogy oly helyen, ahol a nemzetiségek iskolájukban a magyar nemzeti állameszmével ellentétbe jönnek, ott, igen ott, annak ellensúlyozására állami iskola létesíttessék és amennyire csak lehet, a nemzeti törekvéseket szolgáló felekezeti iskola fenntartása megbéníttassék, lehetetlenne tetessék. Ez lényegesen különbösg! Mert látszatát sem kelti a jog elvonásának.

Hanem hát az iskolák államosítása tulajdonképen csak másodrendű cél azok előtt, akik annak a kivánságára, követelésére nógatják a magyar tanítóságot és akiknek élén a többnyire protestáns tanítók állanak. Mert a valódi és a szabadgondolkodó tanítók előtt már nyíltan bevallott elsőrendű cél a nem protestáns egyházak vagyonának elbirtokolása, szekularizációja, a rom. kath. egyház történelmi, közjogi méltóságának nevelési és oktatásirányú befolyásának megtörese, vagyis lehetetlenne való tétéle, hogy anyagiakkal rendelkezzek, hogy híveinek javai érdekében szellemi irányítást eszközöljön, szóval, hogy Magyarország tizenegy milliót, tehát az általános többséget kitevő rom. kath. vallású polgárokat hitüktől megfosztott és mások alá rendelt misere plebsse tegyek, egyes-egyedül azok kedvéért, akik a hatalom urai akarnak lenni, de akik dogma és talar nélkül olyanokká akarnak változni, aminőkkel a tényleg dogmákat hirdető és talarban járók többé-kevésbe általuk alaptalanul megvádoltatnak, hogy azután az elközbott vagyonon kockát vetve, tempioimaikat bérházza, színházza, könyvtárra, laktanyára, avagy egyéb rendeltetésű házza tegyek, csak ne Isten házáva, mert szerintük az Isten egy nem létező fogalom.

Nem tudom, vajjon ezen atalakító törekvésben a protestáns egyházak is beleértendők-e vagy sem? A zsidók ugyan a magukéval nem törődnek, mert egy, a szabadgondolkodás legköretől egy kissé megittasult, de am azért hitét fel nem adó zsidó tanító beszélte nekem, hogy náluk a pap és a templom nem nekülözhető, mert ahol tizen vannak együtt, ott pap is, kántor is, templom is van, ha mindjárt a szabad eg, avagy a felszer alatt is.

A protestáns vallású és többé-kevésbé radikális és destruktív irányzatot követő tanítói elemek azonban mantha saját egyházukat illetőleg kivételt támasztannak s nem úgy mint kath. elv és kartarsai saját egyházukat illetőleg. A nevezett irányzat protestáns embereinek magatartásából állításom határozottan kitétszik abból, hogy berkeikből egyáltalán nem hallatszanak tiltakozó hangok az ellen, hogy a Debrecenben felállítandó m. kir. tudományos egyetem lenyegében és tulajdonképen protestáns szellemű és vezetésű egyetem akar lenni, ami ellen nekünk katolikusoknak eszünk ágában sincs tiltakozni, óvást emelni, jólehet, hogy a budapesti egyetem kath. eredetét, rendeltetését, minőségét illetőleg sok sérelmet, sok panaszt sorolhatnánk fel.

(Folytatása következik.)

A hivatása magaslatán álló tanító teendője a szabadgondolkodó - szociálisták aknamunkái ellen az iskolában és azon kívül.

Irta: Szigeti József.

II.

C) Neveljünk engedelmességre, jog- és törvénytisztelre.

Mikor az Ur Jézus isteni méltóságával Pilátusnak — midőn az hatalma nagyságára hivatkozott — odamondta azon örökké nevezetes igéket hogy: «Nem volna semmi hatalmad Noked, ha onnan felül nem adatott volna!»: akkor egyszersmind azt is jelezte, hogy tényleg van és kell lenni földi hatalom:

nak és felsőbbségnek és hogy mi alattvalók azok, kal szemben föltétlen engedelmisséggel tartozunk-sőt hogy a világi törvények rendeltetésöknek, céljuknak megfelelhessenek, határozottan az engedelmisséget tételezik fel.

Keresztény anyaszentegyházunk egész szervezete is az engedelmisségen alapszik.¹

Tehát: Engedelmisség az alattvalók részéről — alapja és egyedüli biztosítéka a törvénynek. Ahol a törvényes előjáróság irányában az engedelmisség egyszerűen megtagadtatik, ott hatályát veszítette a törvény és bomlik a rend. Ősapánk egyszerű engedetlenségi bünt követ el s Kain már testvérgyilkos. Csak egyetlen egy találkozzék, ki merészen szembe szálljon az engedelmisséget követelő felsőbbiséggel, akadnak mindenkor számosan, kik felbátorodván, az összes jogokat és igazságokat lábbal tiporják, mert az erkölcsi romlottság mételyként terjed.²

Avagy a mai társadalom rákfenéi; internac., szocialism., anarkisták, nihilisták, nem-e az engedelmisség nemismerésének köszönhetik létüket? «Azért az engedelmisséget mennél korábban s mennél mélyebben kell a gyermek lelkében meggyökereztetni».³

Hogy az engedelmisséget és törvénytiszteletet már a zsenge gyermekkorban megszokják növendékeink, igen célszerű és helyénvaló, ha már a népiszkolákban is bizonyos szabályok, ú. n. iskolai törvények alkottnak, s azok a tanévben többször bizonyos ünnepélyességgel, iskolaigazgató, elnök stb. előjárók jelen étében felolvastatnak és az iskolában kifüggesztetnek.

Az ilyen iskolai törvénynek főkélléke, hogy rövid s a gyermek eszéhez és természetéhez mért legyen.

Végül értsük meg a fejlődő gyermekésszel, hogy nincs állás, nincs állapot, melyben engedelmisség nélkül boldogulni lehetne, s hogy nincs ember, akinek akaratát törvény ne szabályozná.⁴

* Az engedelmisség és törvénytiszteletre való nevelésre a kiválóan alkalmas példának egész sorozatával találkozunk a bibliában.

Ilyenek: a Názárethben élő gyermek Jézus engedelmes szülőinek.

A betlehemi beíratásra siető szent Szűz és Szent József nem-e a császár parancsának, a törvénynek engedelmeskednek, midőn ezt teszik?

Ábrahám engedelmisségében fiát áldozza fel az Urnak.

Dániel társaival és a gyermek Jézus bemutatása a templomban a vallás törvényei iránti engedelmisségnek megkapó példái.

A jogtiszteletet főleg ezen elvből kifolyólag fejleszthetjük növendékeinkben: «Amit nem kívánsz magadnak, te se tedd azt embertársadnak!»

D) Neveljük megelégedésre s irtsuk az önzést és irigységet.

Soha annyi elégedetlen ember nem volt a földön, mint napjainkban S miután a megelégedettség földi boldogságunk alapja, nagyon természetes,

¹ Németh György: Lásd fennebb.

² Irsik Ferenc: Mit tehet és mit kell a néptanodának tennie, hogy a borzasztó rablások és gyilkosságok... stb. megszűnjenek. (Tanodai Lapok 1858)

³ Németh György: Lásd fennebb.

⁴ Németh György: Lásd fennebb.

hogy annyi boldogtalan — vagy legalább magát boldogtalanának tartó — sem élt, mint ma. Mindezt pedig főképpen az okozza, hogy a 20. század embere egyedüli üdvét és örömét a materiális javakban véli feltalálni. Épen nem gondol arra, amit az Ur Jézus mondott: «Mit használ neked, ha az egész világ kincsét megleled is, de lelkednek kárát vallod!» Nagyon természetes, hogy a tanítónak már az embercsemétéből kell irtania azon csirákat, melyekből az elégedetlenség sarjadzik. Ez pedig az önzés, az irigység és a türelmetlenség.

Az önzés az embernek veleszületett gyengéje. «Az önzéstő» már a paradicsom első emberei sem voltak mentek s attól fogva hű kísérelője a gyenge embernek a bölcsőtől a sírig. Az önző mindent magának akar s ha ez nem sikerül neki, bosszú szállja meg szívét. A bosszúról pedig tudva van, hogy rossz tanácsadó.

Az önzésnek édes testvére az irigység. «Az irigység kaján szemmel s megszorodott szívvel nézi mások boldogulását... szerencsétét, — ellenben örvend mások szerencsétlenségén». A szocializmus egy újabb dogmája, a szekularizáció, az önzés és irigységen alapszik.

A türelmetlenség céltalan kapkodást s nyugtalan-ságot idéz elő.

Oltsuk tehát növendékeinkbe az önzetlenséget és sze etetet. Szoktassuk növendékeinket arra, hogy szívesen és készséggel tegyenek jót másokkal, anélkül, hogy ezért jutalmat vagy dicséretet várnának. Elégedjék meg azzal a boldogító tudattal, hogy jót cselekedett. «Óvakodnunk kell iskolánkban mindattól, ami növendékeinket egymás iránt irigységre ingerelhetné».¹ Azért a tanító még a legkitünőbb tanulót se tüntesse ki érdemén felül, nehogy az iskolatársak irigységének tárgyává válják.²

Továbbá: «Be kell láttatnunk a gyermekkel, hogy az irigység a lelket kárhozatba ejti, egészségét rontja, sőt beteggé is teheti».³

A keresztény türelem ápolása szintén szükséges ahhoz, hogy az irigység éle elvételessék, mert Szent Pál mondja: «A tűró, a kegyes nem irigykedik, ... nem örvendez a hamisságon».

— Az önzés, irigység és türelmetlenség káros voltára vonatkozó példákat a mindennapi élet és a történelem szolgáltatják leginkább a tanítónak.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Vissza a kereszthez.

Elbeszélések. — Irta: Haugh Béla. I.

A viszontlátás.

Lengyel Adorján, a nyájas arcú kanonok, együtt sétált kertjében öt hajdani iskolatársával, akik nem látták egymást huszonöt éve, amióta az érettségi vizsgát letették. A negyedszázados évforduló alkalmával a kanonok hívta össze régi tanulóitársait s valamennyit vendégül látta. Öten már meg is érkeztek, négyet pedig most várnak, akiket vár is a kocsis a vasúti állomáson.

A jelenlevő földbirtokos, tanár, szerzetes, főszo-lgábiró és újságszerkesztő kissé vontatottan társal-gott egymással, mintha az elröppent idő zárkózottá

¹ ² ³ Irsik Ferenc, Lásd fennebb.

tette volna az ifjúkori vidám pajtásokat. Eleinte inkább a házigazda kertjét szemlélgették, amely fide zöldjével, tarka virágaival és hűvös lehelletével kellemes enyhületet nyújtott a rekkenő júliusi forróságban. A kertész csak nem régen öntözte meg a bokrokat, a gyepet, a virággyakat s a fűszálakon, leveleken, szirmokon még ott csillogtak a gyémántra-gyogású vízesépek. S a kert egyik sarkából gyönyörű kilátás nyílt az északi hegyláncra, amelynek távoli csúcsai beleolvadtak az ég kékjébe. Alul pedig a méltóságos Duna hömpölygött oly simán, hogy egy fodrocška sem látszott ezüstösen fénylő tükrén.

A csendes szemlélődést a barátságosan mosolygó főpap zavarta meg, mikor szóba hozta az iskolai eményeket. Az elfoglaltság hamarosan eltűnt. Egy-másután újultak föl a régi kedves emlékek. Mind-egyik tudott valami érdekeseget mondani, amin aztán együttesen örültek, mulattak. Szinte kezdték magukat beleélni abba az időbe, mikor még az iskola padjait koptatták.

De hintözörgés szakította félbe a megélenkült társalgást. Mindnyájan kisérttek az udvarra s vidám zajjal, kítőró örömmel üdvözöltek a vasútról érkező mérnököt, orvost, titkárt és gazdatisztet, akik hírül hozták azt is, hogy a képviselő és huszarezredes csak masnap jön meg.

A vendéglátó kanonok arca ragyogott a boldogságtól s mielőtt újonnan érkezett barátait fölvezette volna szobáikba, megkérdezte tőlük, hol terítessen vacsorára, ebédloben-e vagy a kerti lugásban? Mind az üvegfalú lugás mellett nyilatkozott: s az mások a házigazda intésére rögtön hozzáálltak az előkészületekhez. Mire újlag összeverődött a kis társaság, a vacsora is elkészült.

Körülmálltak az asztal.

Ebben a pillanatban kondult meg a székesegyház bűgő nagyharangja. A kanonok és a szerzetes keresztet vetett és csendesen imádkozott. A többiek utánuk szintén. De mindegyik azt gondolta a másiktól, hogy csupán a házigazda iránt való udvariasságból szinlelte a vallásosságot. Az alakoskodás gyanúja egy kis időre szótlanra tette a régi iskola-társakat s a nyelvek csak akkor kezdtek ismét megoldódni, mikor az első tal étel után összekocintották poharukat.

— Mily kevesen maradtunk huszonöt év után, sohajtott a gimnáziumi tanár.

— Holnap kettővel megszaporo-dunk, szolt hirtelen a kanonok.

— De a többiek, a többiek — mondogatta a gazdatiszt.

És rátereltek a beszédet azokra a társakra, akik hiányoznak... Az egyiket párbajban ölték meg, a másikat elborult az elméje s a kórházban lehelte ki lelkét. A harmadik ivásnak adta magát s egyszer ittas állapotában elgázolta a vonat. Volt olyan is, akit a sorvadás meg a könnyelmű élet vitt a sírba s olyan, aki amerikai párbajban a fekete golyót húzta. Egy mérget ivott, a hetedik fölakasztotta magát, a nyolcadik pedig valami kártya- és váltóügy miatt Amerika felé vitorlázott.

Nyolc a húsból. Maradt tizenkettő.

Szomorú, szomorú. Ki hitte volna ezt huszonöt év előtt s épen azokról, akik az iskolában a legcsendesebbek és legszorgalmasabbak voltak.

Szomorú, szomorú.

És az újságszerkesztő a kor romlottságáról kezdett elmélkedni. Azt vitatta, hogy az önzés, az anyagiás gondolkodás, a pénz imádása, a testi élvezetek

után való örült hajsza mérgezi meg az emberek lelkét s a divatos áradat szennyes hullámai ezeket sodornak magukkal. És ezek fulladnak az örvénybe.

A többiek helyeselték és bolintgattak.

— A vallastalanság a baj — jegyezte meg halkán páter Flavián.

— Az, az — erősítették egyszerre négyen is.

— Az istenfélelem hiánya szüli a tömérdek bünt — folytatta a szerzetes.

— És az öngyilkosságokat — toldotta meg a mérnök.

— A forrongó társadalom — szólalt meg most a kanonok, mivel a többiek hallgatásba merültek — a forrongó, tisztulást kereső társadalom nem is tisztul meg addig, míg a hit vissza nem tér a lelkekbe.

— De visszatérhet-e valaha? — kapta föl a szót a tanár kételkedő hangsúlyozással. — Mert az nem sokat lendít az ügyön, hogy egy vagy tíz vagy száz hitetlent megtör a szerenestlenség és hívővé változtat. A tömeg lelkét kellene visszahódítani, kivált a tanultak tömegének a lelkét.

— Ez az — pattant ki a házigazdából s ujjával a tanár felé mutatott. — Ez az — ismételte. — A tanultak fölfogásán mulik minden, utánuk indul a sokaság s épen azért egy vagy tíz vagy száz megtért példája nemcsak hogy nem jelentéktelen, de ezek a példák oldják meg a kérdést. Ha nincs terhetekre, kedves barátaim, elmondok egy különös történetet egy különös emberrel, aki szoros értelemben nem tartozott ugyan a tanultak osztályához, de vagyona irigyletté tette őt a tömeg előtt s csodálatos átalakulása sok embert gondolkodóba ejtett. Engem is meglepett.

A vacsora végére érték. Egyik-másik még gyümölcsöt eszegetett, cukrot szopogatott, miközben az inasok fölhozták a feketekávé, majd szivart és cigarettát kínáltak. Miután a házigazda is rágyújtott egy cigarettára, belekezdett a megígért elbeszélésbe, amelyet barátai nagy figyelemmel hallgattak.

SZEMLE.

A gyermek és a mozi. Dr. Hartmann München egyik népiskolájának 4. fiú- és 4. leányosztályában érdekes kísérletet tett, hogy megtudja, milyen viszonyban állanak a gyermekek a mozival. A két osztályban összesen 105 gyermek volt, akikhez 25 kérdést intézett.

Voltál-e valaha moziban? kérdésre nemmel csak 6 fiú és 10 leány válaszolt.

Hányszor voltál a moziban? kérdésre így alakultak a feleletek: A mozi látogató 44 fiú közül 7 egyszer, 12 kétszer, 8 háromszor, 2 négyszer, 2 ötször, egy-egy hatszor, hétszer és nyolcszor, 4 tízszer, 1 tizenegyszer 1 a tíz és húsz közti esetben, 1 huszonötösör, 1 pedig ötvenszer látogatta a mozi előadásait, 2 pedig úgy felelt, hogy már nem tudják hány-szor voltak a moziban. A leányok közül 3 beteg volt, azért csak 43 felelt a kérdésekre. 11 közülük egyszer, 6 kétszer, 8 háromszor, 5 négyszer, 7 ötször és egy-egy hatszor, hétszer, tízszer mulatott a moziban. 1 azt mondta, hogy már többször volt a moziban, egy másik pedig nem tudott már számszerűleg felelni a kérdésre.

A további kérdésekből kitűnt, hogy csak 3 fiú és egy leány volt, akik egyedül voltak a moziban. A fiúkat a moziban hatszor a szülők, tizenháromszor az apa vitte; a leányokat tizenkilenceszer az anya kísérte a moziba. A néni a leányoknál hatszor szerepel,

a testvérek a fiúknál tizenegyszer. Kisebbszámmal vannak képviselve a barátok, ismerősök stb.

Arra a kérdésre, vajjon láttak-e a moziban olyan darabokat, amik a katekizmusra vagy bibliára emlékeztették őket, 28 fiú és 31 leány nemmel válaszolt. Ez az eredmény örvendetes, mert ismerve a mozik profán felfogását, örülnünk kell, hogy az elferdített s hamis beállítású bibliai jelenetek bemutatásától megkímélték a gyerekeket.

Kiderült az is, hogy 22 fiúnak és 28 leánynak megtiltották a mozi látogatását. A fiúknál a tanító határoz szerepel, mint tilalomhozó. Érdekes az is, hogy az egyik leány azt felelte, hogy ő maga tiltotta el magát a mozitól.

*A mozi veszélyeinek felismerésére az ilyen kísérletek jó anyagot szolgáltatnak.

Az anyaság jutalma. Az alábbi hír nem szorosan pedagógiai, de minthogy a népmozgalmak fontos mozzanata, úgy véljük, hogy olvasóink érdeklődéssel veszik tudomásul. — Ausztráliában 1912 októberében törvény lépett életbe, amely úgy határoz, hogy az elnéptelenedés veszélyére való tekintettel minden anyát, aki gyermeknek életet ad, gyermekeként 120 korona jutalomban részesít. Ausztráliában ugyanis 1000 15 és 20 év közötti nőknél a szülések száma csak 110. A gyermeknek Ausztrália területén kell megszületnie, ázsiai vagy színes bőrű nő azonban nem tarthat igényt a jutalomra. Ez az intézkedés azt célozza, hogy Ausztráliában a fehér elem domináljon. A most kiadott jelentés szerint 1913 március 1-ig 40.150 kérvény érkezett, ezek közül megjutalmaznak 38.704-et.

A lipcei vakok könyvtára egyike a legnevezetesebbje az ilyen intézményeknek. Ismeretes, hogy a vakok oly abécé rendszert használnak, amelynek hat pontból kombinált és kidomborodó jegyeit tapogatva olvassák, még pedig jobbról balra. Ezt az írást Barbie találta fel s Braille Lajos tökéletesítette, akitől aztán el is nevezték. A Braille-írást Kovács Lajos alkalmazta magyarra. Nagyszerűsége mellett az a hibája van, hogy a vele nyomtatott könyvek óriási terjedelműek. Az Isten szó pl. így hosszú:

A lipcei könyvtár tehát óriási helyiséget foglal el s nemcsak Németországból, hanem Ausztriából és a Schweizből is kölcsönveszik könyveit. A legutolsó könyvtári évben 3111 munkát adtak kölcsön, ami a térfogatot tekintve rengeteg nagyságú.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A győzelmes szeretet. Bibliai színjáték. Harmadik kiadás. Ára 24 fillér. *Angyalszívek karácsonya.* Karácsonyi játék. Negyedik kiadás. Ára 12 fillér. *A gyerekek diadala.* Misztikus karácsonyi játék. Harmadik kiadás. Ára 20 fillér. *Békét a kis hozott Jézus.* Karácsonyi pásztorjáték. Harmadik kiadás. Ára 16 fillér. Irta: Erdősi Károly. A Szent-István-Társulat kiadása.

A nagy Szeretet ünnepére, a szeretet szavával jelenített, verőfényes, meleg színjátékok. Arra vannak hivatva, hogy a Ma, számítás és önzés jegével borított emberi szíveibe napsugárt és áldó melegséget lopjanak, részvétet, kölcsönös tisztelést, be-

csülést, szeretetet plántáljanak. S mindezek oly ritka vendégek manapság, amikor mindenki csak magáért és azért küzd, hogy mástól elvágja a boldogulás útját. S ez az elszomorító jelenség kezdve a felsőbb köröktől, társadalmunk valamennyi rétegén diadalt ülő, egyetlen király. Ennek lefokozása, teljes megszüntetése egyetlen célja annak a mentési akciónak, amely elég örvendetes lépésekkel halad a kitűzött irányban. Az ifjúsági körök, legényegyesületek lelkes vezetői híven teljesítik feladatukat s jó szerencsénknek köszönhetjük, hogy vannak krisztusi szellemtől áthatott s Isten kegyelmével bőségesen rendelkező férfaink, akik a jó ügyhöz méltó buzgalommal és munkaszeretettel, nagy tudással és alapos készültséggel igyekeznek a helyes irányban való vezetésre befolyjni. Nem szükséges a kedveltségnek örvendő fenntidézett munkákat érdemi- leg külön is méltatni s irodalmi becsüket kiemelni. Ezt a kérdést illetően elég garanciát nyújt a szerző neve és az az ilyfajta műveknél igazán páratlanul álló fényes eredmény, hogy ily rövid idő alatt már a harmadik kiadás vált szükségessé. Ez alkalommal tehát csak arra az örvendetes hatásra akartunk rámutatni, melyet e daraboknak az ifjúsági és legényegyesületek műkedvelő színpadján való előadásával biztosan elérhetünk. S épen ezért nem ajánlhatjuk eléggé lelkiismeretesen a legényegyesületek vezetőinek: papoknak, tanítóknak s mindazoknak figyelmébe, akik derekas részt vesznek maguknak a társadalommentő akció nagy, felelősségteljes munkájából. Főérdemét azonban nem hallgathatjuk el e daraboknak. A szépen folyó, könnyed eszelekvény, élvezetes, zamatos, érthető, magyaros nyelv és szerzőnek az az eléggé nem hangsúlyozható érdeme, hogy a darabok megírásánál szem előtt tartotta azt az elvet, hogy az előadás ne ütközzön anyagi áldozatokba, föltétlenül a legjobb ajánlólevél.

Jó szokás, ha a közelgő ünnepekre már előre készül és időben tanítja be a kántor a gyermekeket a megfelelő orgona darabokra és szent énekekre. A közelgő karácsonyi ünnepekre megfelelő zene darabok a következők: C-dur karácsonyi dudajáték (1 K). G-dur (1 K). D-dur (1 K). Á-dur (75 fill.). E-dur (75 fill.). Karácsony esti örömeinek pásztorlával (1 K). Jézus élete (1 K). Magyar ünnepi praludiumok (4 K). Miatyánk és Üdvözlégy (2 K). Kapható: Kántor Elek kollégánknál, Budapest, II., Albrecht-u. 7. sz., félemelet 10.

A Szent-István-Társulat irodalmi pályázata f. hó 15-én járt le s ezen határnapig a következő pályamunkák érkeztek be: **I. Történelmi tárgyú,** népiesen megírt munkák: 1. Jel.: A szépség mulandó stb. *II. Rákóczi Ferenc.* — 2. Jel.: Recrudescunt *II. Rákóczi Ferenc.* — 3. Jel.: Hősök és szentek. *Az utolsó Árpádok.* — 4. Jel.: Hazafias lélek stb. *Magyarország küzdelmes helyzete Nagy Lajos korától a török hódoltság megszűnéséig.* — 5. Jel.: Ki áll amott stb. *Hunyadi János élete és hősi tettei.* — 6. Jel.: Cum Christo. *A mohácsi vész és kora.* — 7. Jel.: Aki fát ültet stb. *József nádor élete és kora.* — 8. Jel.: Leborulok a nemzet stb. *A nagy harc.* — 9. Si Deus pro nobis stb. *Munkáestől Rodostóig.* — **II. Népies elbeszélések.** 1. Jel.: Thamirusz. *Vadvirág.* — 2. Jel.: Embernél a munka stb. *Az életből az életnek.* — 3. Jel.: Ha szívünkben vallásosság stb. *Balog András története.* — 4. Jel.: ... és esodak minden időben történnek. *A csodák idejéből.* — 5. Jel.: A népnek a népért. *Írások a Faluról.* —

6. Megtanít a nyomorúság imádkozni. A *Strauszberger testvérek*. — 7. Jel.: Mindent Isten stb. *Szomorú mátkaság*. — 8. Jel.: Tiszteld atyádat stb. *Tiszteld atyádat és anyádat*. — 9. Még sok és kényes stb. *Liliomtiprás*. — 10. A lelki talányok megoldása stb. *A mázas csupor története*. — 11. Benedd biztam Uram. *Gondviselés*. — 12. Ember tervez Isten végez. *A tanyás kisaszony*. — 13. Multon épül a jelen. *Vértési Mihály*. — 14. Népbarát. *Bűnhődés és jutalom*. — 15. Ne kényszerítsd a szívet stb. *A kijátszott kényszer*. — 16. Elégtétel. *Lelek váltása*. — 17. Drávamentén. *Névtelenek regéje*. — 18. Ne bántsd a magyart. *A fekete nász*. — 19. Ecce Homo. *Igaz szívek*. — 20. Hortobágy. *Történet a Balaton partjáról*. — 21. Hazaszeretét nélkül stb. *Aki mindent veszít*. — 22. A haza minden felett. *A betyár bosszúja*. — 23. X. Y. *Salve Regina*. — 24. Zelus et Labor. *A munka felé*. — 25. Liliom. *Szent Antal liliom*. — 26. *A szeretet és szerelm tragédiája*. — 27. A népert a népnek. *Paraszt góg*. — 28. Egyke. *Az egyetlen*. — 29. Szegény ember dolgát stb. *A tűz*. — 30. Ego sum veritas. *Veronka*.

Címtárunk ügye. Több oldalról jövő tudakozódásra sajnálattal jelentem, hogy a «Tanítók Címtára» kiadását — fölmerült akadályok miatt — a jövő évre kellett halasztanom. Akik előjegyzéseiket vagy hirdetéseiket fenntartani nem óhajtják, úgy-szintén azok is, akik még előjegyzetelni óhajtanak, ebbeli szándékukról értesíteni sziveskedjenek. *Zala-kallás, u. p. Kéhidá.* Tamássy Géza ktanító, a «Tanítók Címtára» szerkesztője.

Alkotómunka és rajz a beszéd- és ért.-gyakorlatokban címen egy hezagpótló könyv jelent meg most. Dr. Krizsán Gábor kolozsvári ig. tanító évek során át szerzett tapasztalatait dolgozta fel benne a mai kor igényeinek megfelelően. Módszerével munkaiskolává alakul a legegyszerűbb falusi iskola is. Megtanítja a gyermeket már az I-ső osztálytól kezdve a folyékony beszédre s ezáltal megköméli a tanítót az örökös kérdeztől.

Az első részben általános útmutatást ad. Kimutatja, mily nagy haszna van a besz.-gyak. tanításának, ha azt munkával és rajzzal összekapcsolva tanítják.

A második részben a legrészletesebb útmutatást ad. A min. tanterv szerint hétről hétre fel vannak dolgozva, úgy az elkészítendő munkák — annak legrészletesebb leírásával — mint a csoportrajzok, melyeket a gyermekek maguk készítenek el. Az összes szemléltető eszközöket megcsináltathatja a leírások után a tanító s ami a legfőbb, azok semmiibe sem kerülnek. Csoportrajzaival pedig oly elevenséget visz az iskolába, minőt eddig a tanító soha sem élvezett. Tanítói körök figyelmét nemcsak felhívjuk e könyvre, de annak megszerzését nyugodtan ajánlhatjuk. Ára 2 K (utánvételnél 55 fillérral több). Megrendelhető a szerzőnél.

Révai Nagy Lexikona kilencedik kötete hagyta el most a sajtót. Ez a kötet Gréc címszótól Herold címszóig terjed. E két címszó között nagy tömeget találjuk a hosszabb-rövidebb cikkeknek, melyek pregnáns rövidséggel, szabatosan és világosan tárgják fel mindazt a tudnivalót, ami a modern embernek úgyszólván napi szükséglete. A szöveget 179 ábra, 3 szövegmelléklet, külön táblákon 48 kép — ezek között 5 színnyomat, 2 művészeti reprodukció és 2 térkép — kíséri. Ezt a kötetet is, mint az előzőket a szerkesztés nagy gondossága és az a törekvés jel-

lemzi, hogy minél tökéletesebb és a mai igényeknek minél megfelelőbb legyen. Legvilágosabban tűnik ki ez abból, hogy bár minden ismeretágra kiterjed — mégis — arányos mértékkel a gyakorlati tudnivalók, s nevezetesen a reális tudományokra helyez fősúlyt. Révai Nagy Lexikona egy-egy kötete vászonkötésben 18.—, félbőr-kötésben 20 K-ért a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében kapható.

Útmutató a községi és hitfelekezeti tanítók járandóságainak megállapításához és az ezzel kapcsolatos eljárásokhoz az 1913. évi fizetési törvény és az idevonatkozó korábbi törvények alapján. Összeállították: *Ember Károly* és *Wohlmuth Ernő*. Ára: 2 korona. Az új fizetési törvény intézkedéseinek alkalmazása a különböző esetekre, a törvény megfelelő magyarazata nélkül, igen nehezen végezhető; ezért úgy a hatóságok, valamint az érdekelt tanítók világos útmutatást nyerneik eljárásaikhoz e füzetből. Felsőszáznál több példa ismerteti a törvény alkalmazásának helyes módját. Tanítóknak, tanítónőknek, iskolaigazgatóknak, iskolaszékeknek, iskolai hatóságoknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.

A katolikus iskoláknak az 1913/14. iskolaévre érvényes tankönyvjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldi meg a Szent-István-Társulat!

Rendszabályok a magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. kisdévodók, népiskolák és gazdasági ismételőiskolák közigazgatásához. Ára füzve 4, vászonkötésben 5 korona. **Betűrendes tárgymutató a rendszabályokhoz.** Föltétlenül szükséges. Ára 50 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál.

HIREK.

Az orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnöksége kedden délután a Szent-István-Társulatban dr. *Giesswein Sándor* elnöklétével ülést tartott. Az elnökség elhatározta, hogy az elemi és ismételői iskolai ifjúsági könyvtárak részére új, végleges jegyzéket állít egybe, azonkívül elkészíti a tanítói könyvtárak jegyzékét is. A munkálat végzésére *Ember Károly* elnöklété alatt a következő albizottságot küldték ki: dr. *Zelliger Vilmos*, *Gerely József*, *Bertalan Vince*, *Urbányi C. József* és *Wohlmuth Ernő*. Az elnökség foglalkozott még az óvónök fegyelmi szabályzatával, melynek végleges megszövegezésével *Számord Ignác*, *Ember Károly* és *Bertalan Vince* bizatott meg.

Az Országos Kath. Tanügyi Tanács a közgyűlést megelőzőleg, november 10-én, hétfőn pontosan fél kilenc órakor a Szent-István-Társulat épületében gyűlést tart.

A csákvári esperesi kerület róm. kath. tanítói 1913. október 22-én tartották meg évi rendes közgyűlésüket Csákváron a róm. kath. iskola egyik termében. A gyűlést megelőzőleg az egyesület volt világi elnökének, *Reichenbach* Ferencnek lelki üdvéért tartott énekes requiem. Tárgysorozat volt: 1. Főt. *Rácz* Endre kerületi esperes tanfelügyelő megnyitója. 2. *Reichenbach* Ferenc emlékezete; Halász János szári kántor-tanító. 3. Világi elnök választás. (*Molnár* János magyaralmási kántor-

tanító lett megválasztva.) 4. A kath. tanító hivatása. Előadta: *Fejes István* eszékvári tanító. 5. Mintatanítás a fogalmazásról; tartotta: *Hergeth Alajos* ganti kántor-tanító. 6. Az espereskerületi tanítói segélyegylet pénztárának számadása. 7. A bíráló-bizottság három tagjának választása. 8. Indítványok. 9. Zárszó.

A lévavidéki r. k. népnevelők egyesületének Nagysallóban, 1913. október hó 2-án tartott közgyűlése alkalmából felmerült a Magyarországi Tanítói Egyesületek Országos Szövetsége igazgatói tanácsának azon határozata, mellyel az iskolák laicizálása és a hittannak kiküszöbölése céljából beadott indítványt szavazattöbbséggel tárgyalásra tüzte ki. A közgyűlés a legnagyobb felháborodással utasította vissza az ezen irányú kísérletet is és azon indítványt fogadta el: Keressék meg a Kath. Tanügyi Tanács, mint a róm. kath. iskolák érdekeinek legfőbb öre, hogy ne csak útját állja ilyen mű törekvéseknek, hanem még most jókor, a kezdeményezés stádiumában hívja fel az ország kath. tanítóegyesületeit a legteljesebb ellenállásra.

Meghívó. A Magyarországi Katholikus Tanítók Országos Bizottsága, mely méltóságos és főtisztelendő *Glattfelder Gyula dr.* eszéki megyéspüspök úr, mint védőelnök vezetése alatt működik, *Julyó évi közgyűlést november hó 10-én és 12-én* tartja Budapesten a Szent-István-Társulat palotájában (VIII., Szentkirályi-utca 28.). E közgyűlésre a Bizottság és az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács tagjait, valamint a kath. tanügy egyházi és világi tanferfiait és barátait tisztelettel meghívja az **Elnökség.** Sorrend: *November 10-én, hétfőn délután 8—11-ig:* A székesfővárosi pedagógiai szeminárium (VIII., Mária-Terézia-tér 8. sz.) múzeumainak és szertárainak megtekintése, valamint a szemináriummal kapcsolatos gyakorlóiskolában a természet utáni rajztanítás, a hangjegy utáni énektanítás és a slöjd köréből vett mintatanítások meghallgatása. *November 10-én, hétfőn délután fél 3 órakor:* Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács népoktatási szakosztályának ülése a Szent-István-Társulat nagytermében. 1. A családi és iskolai nevelés kapcsolata (szülői értekezletek). Előadó: *Nyers Imre.* 2. Az énekoktatás tanterve. Előadó: *Berauer József.* 3. Az országos tanítói nyugdíjtörvény revíziója. Előadó: *Számbarovszky Rezső.* *Ugyanakkor:* Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács tanítóképző szakosztályának ülése a Szent-István-Társulat üléstermében. 1. Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. revíziója. Előadó: *Ember Károly.* 2. A modern pedagógia kérdései. Előadó: *Káth József.* 3. A hitvallásos iskola és a nemzeti nevelés. Előadó: *Zsögön Zoltán.* *November 10-én, hétfőn délután fél 4 órakor:* Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács szociális szakosztályának ülése a Szent-István-Társulat nagytermében. 1. A katolikus tanító hivatása. Előadó: *Wohlmuth Ernő.* 2. A községi népjóléti intézmények és a tanítók. Előadó: *Horváth Ignác.* 3. Gazdasági és ipari érzék fejlesztése a népiskolában. Előadó: *Burányi Ferenc.* *Ugyanakkor:* Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács nőnevelési szakosztályának ülése a Szent-István-Társulat üléstermében. A polgári leányiskolák továbbképző tanfolyamai. Előadó: *Keményfy K. Dániel.* *November 11-én, kedden délelőtt:* A Magyarországi Katholikus Tanítók Országos Bizottságának. *diszközgyűlése* a Szent-István-Társulat nagytermében. A közgyűlést megelőzőleg fél 10 órakor a Szent-István-Társulat kápolnájában szentmisét mond

méltóságos és főtisztelendő *Glattfelder Gyula dr.* püspök, védőelnök. *Adiszközgyűléstárgyrendje:* 10 órakor a közgyűlést megnyitja *Glattfelder Gyula dr.* püspök, védőelnök. *Eötvös József* báró emlékezete. *Giesswein Sándor dr.,* egyházi elnök. Elnöki előterjesztések. *Ember Károly* világi elnök. Jelentes a lefolyt év munkásságáról. *Dreiszigler Ferenc* titkár. Az elemi és a középiskola kapcsolata. *Szöke Sándor.* A szakosztályok határozatainak előterjesztése. Indítványok.

Jegyzet. A szabályzat értelmében a közgyűlésen résztvehetnek, ott tanácskozási jogot élvezhetnek mindazok a tanferfiak és tanítónok, kik katolikus intézetben működnek. Egy-egy előadás időtartama legfeljebb 20 perc, egy-egy hozzászólása pedig legfeljebb 5 perc lehet. A határozati javaslatok, valamint az indítványok legkésőbb november hó 2-ig beküldendők az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács központi irodájába (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.). A meghívóhoz csatoltan küldtük meg a «Hivatalos igazolvány»-t, melynek alapján a gyűlésen résztvevő bizottsági, illetve tanácsi tagok utazási költségei püspökkari rendelkezés értelmében megtérítetnek; az igazolványok hitelesítését a gyűlés napjain *Wohlmuth Ernő* titkár eszközöli.

A közgyűlés első napján, nov. 10-én, hétfőn reggel háromnegyed nyolc órakor gyülekezés a Szent-István-Társulat épületében. Ugyancsak hétfőn délelőtt 11 órakor a székesfővárosi új állatkertnek kedvezményes jegyekkel való megtekintése.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

G. L. A helyben idősebb kifejezés úgy értelmezendő, hogy az a tanító képviseli a testületet az iskolaszékben, aki az iskolánál régebben működik. — **Kiváncsi.** 1. F. év június 2-ika óta a II. f. oszt. 3-ik fokozata illeti meg azaz 2000 K-t kap, tehát január 1-től 300 és júniustól 500 K pótlást. A kántori teendőkért 299.1 K. 2. A kiutalás most folyik. 3. Az egyházi főhatóság intézkedését kérlem az iskolaszéki elnök. 4. Kár volna a régi eljárást megzavarni. Megilleti a 225 pár után a járandóság, mert adott esetben kevesebb is lehet a díjlevélben megállapított számmal. 5. A tisztántartásról a fenntartó gondoskodik. Az iskolaszék állapítja meg az időt. 6. A fenntartó köteles a melléképületeket tataroztatni. Kérlem az iskolaszéktől. Békés egyetértéssel az iskolaszék intézkedését remélheti., mert kérése méltányos. — **H. D. 1.** Hivatalból intézik el. A kérdőívet kitöltötte? 2. Beosztást nyer 2000 korona fizetésre. Kérlem az iskolaszéktől, szerzett joga. Beszámítható tanítói fizetése 1963.65 kor. A kántori fizetése lesz 1185 K 65 f. Szolgálati ideje 1893. évtől kezdődik. — **H. J.** Hivatalból intézik. A kérdőívet beküldötte? **V. A.** A földnek bérbeadása csak akkor jogerős, ha azt a törvényes formák között kötötte meg. Per esetén csak az elődöt érheti kár és nem az utódot. — **Sz. J.** Jelentkezhet gazdasági-, rajz- és továbbképző tanfolyamokra. — **B.** Mutassa be adókönyvét az illetékes hatóságnál, ott a törvényben feltüntetett táblázat alapján igazoltassa a kivétel helyességét vagy tevédségeit. A jogtalan kivétel ellen felebbezést adhat be közigazgatási uton. — **L. D.** A helyettes fizetése 800 korona; erre meghívást nyert, azt elfogadta. — **O. I.** Hivatalból léptetik elő. — **Érdekelte.** Ha a fenntartó megadja a 240 korona lakásbért, a fűtés és világítás kötelezettsége megszűnik. — 2. Nem tartozik. **H. B. Kisfalud.** Fizetését hivatalból utalják ki az új állás díjlevele alapján attól az időtől, mikor a hiv. esküt letette. Szolgálati ideje a hiv. eskütől számít. — **Sz. Sz.** Válasz ment. — **E. J.** Beosztást nyer a II. f. oszt. III. fok. 2000 korona fizetésre. Fele fizetése tanítói, fele kántori (1273 korona) 1273+700=1773 korona. Kap 227 korona pótlást. Személyi pótlékra is tarthat igényt, ez 200 korona.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata kötelezőnek nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szavának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizettetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Kath. vallású helyettes tanítót, tanítónőt keresünk 4-5 hónapra. Ajánlatok «Helyettes» címre Pozsonyba kérünk főposta poste restante. 1593 1-1

Drégelypalánk (Hont m.) kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalmi jegyzőkönyv szerint az állomás jövedelme föld- rozs- fa- kőszénben 1600 kor. törvény szabta lakással 1913-iki törvény szerinti jövedelem kiegészítés megállapítása tárgyalás alatt. A választás nov. hó 13-án d. e. 10 órára tüzetik ki. Személyes megjelenés kívánatos. A kérvények a drégelypalánkai róm. kath. iskolaszékre címzendők. *Tretter Mátyas* esp. 1587 1-2

A barsüssi róm. kath. anyaegyházhoz tartozó Rendvérfőkegyház második tanítói állásra nov. 10-ig pályázat hirdetetik. Javadalmazása: a községtől 100 kor., kertválság 20 kor., a többi államségély. Lakása egyenlőre egy bútorozott szoba, lakbér-pótlék kérelmezendő. A tót nyelv ismerete szükséges. A kérvény felszerelten *Jaross Károly* plébános-elnökhöz Barsüss-re küldendő. Az állás azonnal elfoglalandó. 1603 1-1

Nyitrapasztói (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Lakás: három szoba, konyha, kamra, fűkamra. Javadalma 13 k. h. 593 □ szántó kataszteri jövedelme 56-90 kor. 365 □ kert. Erdőben szabad fajtásból 1/4 rész hazahozva. Ebből az iskola is fűtendő. Tandíj kárpótlás 196 kor. ismétlőiskoláért 15-8 K. Kegyeri adomány 6-02 kor. Stólajövedelem 44-28 kor. Hitközségtől 208-96 kor. Fizetékiegészítés az államtól az 1913. évi. XVI. t.-c. értelmében. Tót nyelv szükséges. Személyes megjelenés előnyös. Határidő nov. 10. Választás 11. Posta. Alsó-Vásárd. Vasút: Galgócz. *Iskolaszék.* 1606 1-1

Egri érseki megye.

Jászberény r. t. városhoz tartozó Portelek tanyai kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: tanítói fizetés a városi közpénztárból 800 kor., stólajövedelem átlag 60 halott után 120 kor., az 1913. évi XVI. t.-c. alapján megfelelő kiegészítés államségélyből, 2 szoba, konyha és kert. A kérvények oklevél, keresztlelél, működési, családi állapotot és illetőséget igazoló bizonyítványokkal felszerelve nov. 15-ig főt. *Erdős András* plébános, iskolaszéki elnökhöz, Jászberény adandók be. 1563 2-2

A nyirbogdányi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetetik. Jövedelme: 18 kath. hold föld haszonélvezete (jelenleg 800 koronáért bérbeadva); párbérből 140 kor., egyházmegyei segély 84 kor., stóladij 80 kor. ismétlősök oktatásáért 30 kor. államségély 500 kor. természetbeni 2 szobás, lakás, kerttel. Pályázati határidő nov. 13. Választás melyre személyes megjelenés kívánatik nov. 14. Felszerelt kérvények a rk. Plébánia címére küldendő: Demecser. (Szabolcs m.) 1590 1-1

Újhuta községben (Borsod m.) újonnan szervezett róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma:

1. 100 kor. a hitközségtől, a többi az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében államségélyből. 2. Lakbér 240 kor. a hitközségtől. 3. Kertilletmény 20 kor. a hitközségtől. Kötelessége: az I-II. oszt. vegyes mindennapi és a leányismétlő tanítása. Kötelessége továbbá összel és tavasszal mindennap téli időben vasár és ünnepnapokon a templomba vezetni a gyermekeket és ott rájuk felügyelni. Pályázati határidő nov. 15. választás nov. hó 17-én. Az állás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények alulírott iskszéki elnökhöz küldendő. *Vágágy Domokos* lelkész, iskszéki elnök. 1600 1-1

Szegedem megválasztatván helyébe segéd kántort keresek. Havai fizetése 100 korona s bútorozott szoba. *Dévaványa.* 1613 1-1

A pócspetri (Szabolcs m.) róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: a törvény szerint rendezett és biztosított fizetés, kertilletmény és lakás. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályokat tanítani és a kántoriakban szükség esetén segídezni. Választás nov. 12-én, amely napig kérvények a plébániahivatalnak Pócspetri küldendő. Személyes megjelenés kérietik. 1610 1-2

A «Népnevelő» 43-ik számában hirdett mezőkövesdi állás tanítónői állás lévén, arra csak nők pályázhatnak. A pályázati határidő nov. 9-ig meghosszabbítatik. *Kiss Lúszló* esperes-plébános iskolaszéki elnök. 1576 1-1

Besztercebányai egyházmegye.

A mogyoróalmi rk. kántortanítói állásra elhalálozás miatt nov. 11-ig pályázat hirdetetik. Tanítói jövedelem: 340 kor. községtől földbérlet 88 kor., földbérlet 1 évig tartó többlete 109 kor., munkaválság 140 kor., 20 m² tűzifa hazaszállítva, a többi 1913. évi XVI. t.-c. szerinti államségély. Kántori jövedelem több cim alatt 107 kor. és 9 pozs. mérő rozs. Megfelelő lakás kerttel. Köteles a főkegyházban is tanítónő működése alatt általai díjazás ellenében a kántori teendőket végezni, vasár- és ünnepnapon fáradozás címén 1 kor., nagytemetésért 4 40 kor., kistemetésért 1-60 kor., köznapon énekes misékért 40 fill., búcsuztatónál versenkint 20 fill. és minden esetben az uti fáradtság címén 40 fill. jár. Tót nyelv ismerete az kántori oklevél szükséges. Állás azonnal elfoglalandó. Posta Körmöcbánya. *Iskolaszék.* 1588 1-1

Zólyomternyén (Pósta Zólyombúcs.) róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetetik a III-VI. osztály vezetésére. Fizetés törvényesen rendezve, szép lakás. Jelentkezni az iskolaszéknél lehet nov. 15-ig. 1616 1-1

Győri püspöki megye.

A felszerfalvi (Sopron m.) róm. kath. férfitanítói állásra nov. 20-ára pályázat hirdetetik. Javadalma: két szobából konyhából s a szükséges mellékhelyiségekből álló lakás, fizetése pedig törvény szerint. Kötelessége a választási jegyzőkönyvben lesz körülírva. Zeneismeret s a német nyelv megkívánatik. A kántort szükség esetén díjtalanul helyettesíteni köteles. Személyes megjelenés elő-

nyös. Kérvények ft. *Hidegh József* iszkési elnök úrhoz küldendők. Kísboldogasszony u. p. Zemenye *Az iskolaszék.* 1547 2—2

Kassai egyházmegye.

A *sztankahermányi* (Sáros m.) róm. kath. kántortanítói állásra *nov. hó 16-ig* d. u. 3 órára pályázat hirdettek. Fizetés a legújabb törvény szerint. Törvényszerű lakás. Pályázók kérvényeiket a *sztankahermányi* róm. kath. lelkészi hivatalhoz (u. p. *Hedri*) nyujtsák be. A megválasztott állását azonnal köteles elfoglalni. 1595 1—2

Hankvágásai (Sáros m. posta: Margonya) róm. kath. k. tanítói állásra *nov. 4-iki* határidővel pályázatot hirdettek. Személyes megjelenés. Fizetés államségéllyel kiegészítve törvényes. Az állás azonnal elfoglalandó, s arról tanév közben le nem köszönhető. *Az iskolaszék.* 1596 1—1

Keresztétére róm. kath. helyettes férfi- vagy nőtanító keresetik a folyó tanévre. Állás azonnal elfoglalandó. Fizetés havi 80 kor. és lakás. Jelentkezhetni plébániahivatalnál *Krasznokvajdán* (Abauj m.) 1601 1—1

Lófalu róm. kath. kántortanítói állásra *november 15-ig* pályázatot hirdettek. Késpénzfizetése hitközségtől 282 kor. 1200 kor.-ig államségély. Kérvények: *Belyis János* plébánosnál (Lófalu, np. *Bartfa*) nyujtandók be. 1615 1—1

A **radi** (Zemplén m.) róm. kath. kántortanítói állásra *november 5-ig* pályázat hirdettek. Javadalma államségéllyel törvényes fizetés, 8 katasztr. hold föld hasznabéi, stóla, párbér, 2 szobás lakás. Pályázók kérvényeiket a radi plébániai hivatalhoz küldjék be. 1609 1—1

Munkácsi egyházmegye.

Dargói (Zemplén m.) gör. kath. hitközségű tanítói állásra pályázatot hirdettek. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Kezdő fizetés 1200 kor., jó lakással. Kérvények *nov. 10-ig* a munkácsi püspök úr ómlétőségéhez címzve gör. kath. lelkészi hivatalnak *Bacsó*, utolsó posta *Gál-szécs* küldendők. *Malcher Béla*, iszkési elnök. 1602 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Méltóságos *horgosi Kárász* uradalom: puszta **aklos-tóviskesi** uradalmi népiskolája részére kerestünk róm. kath. vallású okl. néptanító következő évi járandósággal és pedig: késpénz fizetés 1116:50 kor., melyben a női kézimunka tanítás díja 100 koronával bennfoglaltatik, és természetben: 2 öl kemény tűzifa, szabad szalmafütés, 1 tehén egész évi tartása a borju éves koráig, 2 sertés legeltetés szaporulattal, mely természetbeni járandóságok 328 kor. vannak értékelve, tehát összesen 1444:50 kor., továbbá 2 szoba, konyha, kamra, padlásból álló szabadlakás, egy kb. 200 öl nagyságú házikerttel. A tanítói nyugdíjalapra 24 kor. hozzájárulást az uradalom fizeti. Nős tanítók előnyben részesülnek. Kérvények egyszerű bizonyítványmásolatok melyek vissza nem küldetnek a f. év *nov. 15-ig* *Szabó Sándor* róm. kath. lelkész úr címére *Szeghalom*, *Béhes* m. intézendők. Személyes megjelenés kívántatik. Az állás azonnal elfoglalandó. 1598 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Marosfalvi róm. kath. iskolához pályázat hirdettek. Fizetése törvény szerinti, férfiak előnyben részesülnek. *Dubik* plébános *Peredmer*, *Trencsén* m. Határidő *nov. 9.* 1589 1—1

Nagybélliczi róm. kath. népiskolához tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése: adóhivatalból 1100 korona, két községtől 100 kor. Kerületmény 20 kor. Lakás, két szoba, konyha, kamra, fakantra. Kötelessége a III—VI. osztály vezetése, az ismétlősöknek felváltva való oktatása

és az ifjúsági egyesületben való közreműködése. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Pályázati határidő *nov. 7. d. u. 4 óra.* Az állás *nov. 10-én* elfoglalandó. Kérvények mellékletekkel együtt iskolaszéki elnökhöz *Nagybéllicze* (Nyitra m. posta, vasuti állomás helyben) küldendők. 1605 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Méhi-i (posta és vasút *Tornalja*) kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma 8½ kat. hold szántó és rét haszonélvezete 84 kor. értékben. 48 helyi gazdtól egy véka búza és 43 zsellérpártól félvéka búza 198 kor. értékben. Filiáli párbér 200 kor. értékű. Munkaváltság 30 kor. Stóla és párbérpénz 150 kor. Alapítványokból 20 kor. Államségély 690 kor. 12 méter fa. Háromszobás lakás összes gazdasági épületekkel és kerttel. Választás *nov. 5-én* d. e. 10 órakor. Állás azonnal elfoglalandó. Személyes megjelenés ajánlatos, de nem díjazatik. *Iskolaszék.* 1577 2—2

Székesfehérvári egyházmegye.

A **csokakői** rk. népiskolánál kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása községtől 1000 kor. a többi államségélyből lesz beszerezve, 20 kor., kertilletmény, kétszobás lakás, konyha, Grationaleképen az uradalomtól 3 hold kitűnő szántóföld és hét méter fa, amit azoban évenként kérni kell. Személyes megjelenés előnyös. Pályázati határidő *nov. 9.* Kérvények az iskolaszék elnökhöz (*Csokakő*, *Mórmellet*, *Fejér* m.) küldendők. 1592 1—1

A **hatvan** pusztai róm. kath. uradalmi népiskolai tanítói állásra pályázat hirdettek *nov. 10-ig.* Alapfizetése az uradalmi pénztárból évi 1400 (Ezernégyszáz) korona havonként előre. Két szoba, konyha, melléképületek. 12 kbm. tűzifa. 600 öl kert. Havonként egyszer *Kálozra* vagy *Sárbogárdra* kocsis bevásárlások végett, továbbá karácsonykor, husvét gyónáskor, a gyermekek első áldozáskor, a kerületi és egyházmegyei tanítógyűléskor kocsit az uradalom ad. Husvét gyónáskor és a kerületi tanítógyűléskor 5—5 kor. napidíjat kap az uradalmi pénztárból. További javadalmazása az 1913. XVI. t.-c. értelmében történik. Kötelessége a mindennapi és ismétlősiskolákat a püspöki tanterv szerint tanítani és vallásérkölcösösen nevelni, a hitelemzést (kath.) önmállóan végezni, az egyházmegyei hatóság rendeleteit betartani és az egyházmegyei, valamint az espereskerületi tanítóegyesületbe belépni. Az állás évközben semmi szín alatt elnem hagyható. Csak okleveles nőtanítók pályázhatnak. Előnyben részesülnek, kiknek özvegy édesanyja a saját háztartást vezetheti. Kérvények nagyságos *Szávózd Emil* nagybirtokos, iskolafentartóhoz *Hatvan* p. címzendők és *Székely Gyula* iskolaszéki elnökhöz küldendők *Kálozra* *Fejér* m. 1594 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **hrustíni** róm. kath. III. tanítónői, esetleg tanítói állásra pályázat hirdettek *nov. 10-re.* Tót nyelv ismerete szükséges. Új tanterem, új lakás. *Dulya Ferenc*, elnök. (Árva m.) 1585 2—2

Szombathelyi egyházmegye.

A **kondorfai** róm. kath. iskolaszék a III. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: megfelelő lakás, a hitközségtől 100 kor. a többit az állam fizeti. Ezenkívül 40 kor. fapénz és 20 kor. kertilletmény. Kötelessége a rábizott osztályokat vezetni és az ismétlősöket felváltva tanítani. Határidő *nov. 8.* Választás *nov. 9.* Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények a róm. kath. plébániahivatalnak küldendők. *Óriszentpéterre*. Vas m. 1618 1—1

A **kiczlédi** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: kétszobás lakás, konyha, megfelelő mellék és gazdasági épületek és kert. 13 kat. hold

150 □-öl szántó és rét 225 kor., tanulmányi alpból 31 kor., stóla átlag 32 kor., robot 120 kor., iskolapénz 182 kor., papénz 60 kor. stb., a javadalmi jegyzőkönyv szerint összesen 720 kor. helyi járulékok, a többi államszegély az 1913 évi XVI. t.-c. értelmében. Külön teendő az ismétlős gyermekeket díjtalanul oktatni stb. a díjlevél szerint; az iskola osztatlan a mindennapiak 50—56. Pályázati határidő *nov. 14.*, választás és próbaéneklés *nov. 13. d. u. 3 óra.* (új Rieger-féle orgona), az állás azonnal elfoglalandó. A kérvények a plébani hivatalhoz adandók be. Kiczléd, Vas m. u. p. Alhó. *Jeszil József* plébános iskolaszéki elnök. 1604 1—1

Vastarkasfalva róm. kath. népiskola tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Hitközségtől 100 korona, 20 kor. kertatalány, többi államszegély. Kötelessége: a III. IV. osztályt önállóan, az ismétlősöket felváltva tanítani. Ha férfi választatik, a kántoriakban szükség esetén díjtalanul segédkezni tartozik. Tannyelv: német-magyar. Pályázati határidő: *november 15. Janisch Ferenc* iskolaszéki elnök. 1611 1—1

Váci egyházmegye.

Keszegi (Nógrád m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme 2 szoba, konyha, kamra és istállóból álló lakás, hitközségtől 854 kor. készpénz, havi előleges részletekben, a többi államszegélyből. Tannyelv magyar, orgonálni tudó tanítónök is pályázhatnak. Választás *nov. 10-én d. e. lesz.* Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények iszkzéki elnökhöz Néza (Nógrád megye) küldendők. 1597 1—1

Palotás (Nógrád m.) római kath. elemi népiskolánál tanítói állás üresedésben. A törvényben előírt fizetés, egy szobás lakás, kert. 60 korona lakáspótlék. Kötelessége díjlevélben. Választás *november 13-án.* Állás azonnal elfoglalható. Kérvények küldendők: Iskolaszéki Elnök Palotás. 1608 1—1

Tápén (Szeged mellett) róm. kath. népiskolához férfi tanítói állásra *november 8-ig* pályázat hirdetik. Javadalmazása 1913. évi XVI. t.-c. szerint. Orgonálás, énekképesség szükséges. Választás után az állás azonnal elfoglalandó. *Róm. kath. iskolaszék.* 1617 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Bakonynánai (Veszprém m.) róm. kath. elemi iskolánál a férfi osztálytanítói állás betöltendő. Javadalom: egy butorozott szoba futással, 120 kor. lakáspótlék, 20 kor., kertvátság, 1200 kor. alapfizetés, melyből 480 koronát a község fizet. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályokat vezetni (jelenleg III—VI. oszt.), a leányismétlősöket önállóan tanítani és szükség esetén a kántoriakban segédkezni. Állomás Zircz, pósta helyben. Pályázati határidő *nov. 16.*, melynapon a választás is megtörténik. Pályázati kérvények főt. *Prácsér Albert* iszkzéki elnök úrhoz küldendők. Személyes megjelenés előny. 1599 1—2

A monostorapáti-i (Zalam.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: lakás és mellékhelyiségek természetben, 11 kat. hold 177 □-öl szántóföld, 1 kat. hold 1138 □-öl rét, 6 kat. hold 404 □-öl legelő, haszonbérértékük, 544 kor.; munkaváltság 63 kor., 31 köbméter hasábfá házhoz szállítva, községtől 266-40 kor. léleggabona átlag 60 mérő, stóla átlag 60 kor., alapítványokból 81-30 kor., legeltetési jog. Megállapított összes javadalma 1524-70 kor. A kellően felszerelt kérvények *november 10-ig* beküldendők, a választás *november 12-én* délelőtt 8 órakor lesz. Személyes megjelenés kívánatos. A megválasztott állását azonnal elfoglalni és az özvegy jogának idejére helyettesi fizetéssel megelégedni tartozik. *Az iskolaszék.* 1607 1—1

A «Népnevelő» 42. számában a böhöneyi osztálytanítói állásra hirdetett pályázat *november 15-ig* megújíttatik. *Brand Ferenc* iskolaszéki elnök. 1614 1—1

Képzőt végzett tanító, kántorságban jártas, helyettes vagy kántori állást keres. Zárt ajánlatot kér róm. kath. kántortanító P. Zsitvabesnyő. 1612 1—1

Tanítóképző negyedik osztályát végzett tanítójelelt helyettesnek vagy nevelőnek ajánlkozik. Szíves megkereséseket kath. kántortanító Farad címre kérek. 1591 1—1

Legjobb iskolai daloskönyv a

Kis muzsikus

Szerkeszté: **JÓSVAY GÁBOR.**

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyezve. Jövőre hagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által. 1—II. füzet ára 80—80 fillér. A 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egységes ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté: **JÓSVAY GÁBOR.**

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyezve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egri főegyház megyei hat. jóváhagyásával. Ára erős és díszes vászonkötésben 2 korona.

(BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál

Védjegye

Magyar törlogummi

kapható minden papirkereskedésben.

Magyar címer a védjegye,
Magyar diák csak ezt vegye!

Magyar Ruggyantaárugyár

Részv.-Társaság Budapest.

Színpad nélkül is, minden népiskolában előadható: **Két ároa karácsonya.**

1448—1 Portómentes küldéssel 1 korona.

WIESENBACHER JÓZSEF, VILÁGOS.

Mária énekeink *legszebb gyöngyei, 100 szebbnél szebb ének díszes orgonakisérettel, 2 részben. Egy-egy rész 3 kor. együtt a kettő 5 kor 48 csinos és dallamos orgonadarab 2-40 kor.*

582—5

Zámbó Károly kántor, Szeged.

Népiskolai címertáblák

45×60 cm. nagyságban rendkívül tartós, ölmazott acélbádoglemezből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címerrel ellátva darabonként 15 koronáért megrendelhetők.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT
könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társaság.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. szám.
Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető. 278